

BARCELONA 5 DECEMBRE 1890

José Bosch

Copia fot. de M. Matorrodona

CRÓNICA

RESPIRÉM; fá tres ó quatre días que en nostra ciutat no s' ha comés cap crim.

La vritat, com que ja hi estavem fets á llegir diariament en los diaris la ressenya d' algun succés horripilant, pensavam que s' havia fet de moda y que com á tal continuaria, pero afortunadament hem passat una setmana sens la menor novedat.

Va ser una nuvolada. Cambi d' estació.

* *

'L tema favorit, avuy, de tots los periódichs ministerials es en Sagasta; uns s' ensanyan contra éll, altres li fan mes baratet, pero tots ne parlan, umplenant columnas y mes columnas; mes encare que quan era l' ano de l' olla del pressupost.

Ell (en Sagasta,) no está per bróchs; ocupadíssim ab la Junta del Cens, de la qu' es vocal, no 's preocupa ni s' enfada encare que li diguin *cul d' olla*; *afártam y digam moro* deu pensar, perque si fadiga tant la séva imaginació no dantse un moment de repós per vencer als seus enemichs polítichs, es per poder lograr altra vegada la poltrona del Consell, en qual cas, ben repapadet en ella dirá á tothom:

—Mal de cap, cap; anéu dihent, que soch sòrt... vosaltres escupiu mentres jo 'm fumo la bréva.

Y ben fet que fá. En aquest mon sols hi som una vegada, la ocasió la pintan calva y s' ha de agafar per un sol cabell; endevant las atxas que qui gemega ja ha rebut y viva la llibertat, Bernat Xinxola. Refrans que 'l pseudo-demócrata posa en acció, millor que cap dibuixant de setmanari festiu.

* *

¿Que passa entre 'ls conservadors madrilenys, es dir, que fá 'l Govern?

Fa quatre messos que tenen la forquilla *reconstituyente* y ja han mudat l' alcalde de Madrid tres vegadas preparantse are per fer la quarta muda de la presidencia municipal.

¡Y are! ¿Qué será aixó? Potser no 'n trovan cap que secundi 'ls plans del Govern ab exstricta obediencia, passant per tot y sobre de tot.

¿D' aixó en diuen conservadors, y no poden *conservar* á un alcalde?... Vaja, en aquesta ocasió lo Govern dona mostrás de ingratitut al alcalde senyor Rodriguez San Pedro, perque 'l pobre prou pena vá tenir en rebrer la xiulada aquella dels estudiants, total per representar un municipi ministerial.

Aixó sol es prou perque no se 'l tregui del puesto.

* *

¿No dihém que per originals los inglesos? Donchs jo sé un francés que potsé 'ls guanyaria en un cas semblant.

Vostés no ignoran lo de la causa Eyraud y Gabriela Bompard sobre l' assassinat d' un notari de París, Mr. Gouffé. *Bueno*; está próxim lo judici per jurat d' aquesta causa, y un sastre de la moderna Babilonia (París, segons los hisendats,) ha sollicitat poder confeccionar un vestit enter (un terno) á l' assessí Eyraud, per l' acte solemne de presentarse aquest devant de la Sala del Palacio de Justicia tot mudat ab lo traje, y sens altra paga que la devolució del vestit demprés de la senténcia.

Vaya un capritxo; es un sarcasme; fer mudar á un home, que forsosament lo condempnarán á la *guillotina*, per sentir quan li notifican, ja vol tot un humor. Oh, y 'l reo no hi anirá poch estufat ab un traje de trinca, fet d' estranquiz. Ja hó crech, fins es cöpás.... de donar una puntada de peu al *salva sea la parte* del sastre en l' acte de que aquest li prenga la mida.

Pero 'l sastre á la *quenta* es un negociant de primera per quant al proposarse portar á terme aquesta pallassada es perque 'l vestit que ha de confeccionar per Eyraud lo té ja venut á un preu regular al director d' un Museu de figuras de cera.

¿Y no protestan los del gremi del humor del seu colega de tall y estisoras?

Es una *inglesada*.

* *

En Alemania existeix encare la superstició á pesar de gosar aquell imperi fama de que l' instrucció está en lo seu apogeo y ab tot y criarshi sabis com l' home que dona avuy tant que parlar á la Europa civilizada ab los seus estudis y descubrimt útil á la societat de innegables resultats; parlo d' en Koch.

Fá pochs días vá descubrirse á Kaídan, Alemania occidental (ó sino, mirin la Geografía,) una violació de sepultura en lo cementiri evangélich d' aquella població. 'S trová una caixa oberta y 'l cap del cadavre separada del coll y posada de cara contra terra.

Aixó 'm fá creurer en una llegenda del Rhin, que explica, que en certs punts de la Prussia, quan una familia no pot interromper la série repetida de morts que ocorre dintre d' ella, ho logra si á l' últim difunt pot girarli 'l cap dintre la caixa.

Sembla impossible, repeteixo, que encare á la terra dels grans compositors y desde avuy dels grans metjes, á fins de sigle XIX imperi tant la superstició sota l' ombra dels mitj derruhts castells feudals, quan tants exemples de atinats problemas científichs tenen á la vista los habitants de la Germania.

Aixó á l' Australia, entre los *pellis rojas* no fora d' estranyar.

He dicho... á tall d' orador.

DOCTOR GERONI.

HUMORADA

Si necessitas per aymarm' dos vidas
la meytat 't daré de lo meu cor,
pero l' altre meytat no me la prenguis....
¿com podria llavors aymarte jo?

J. CASANOVA V.

Divendres 12 del corrent surt lo nostre Almanach pera l' any 1891.

LA CANSÓ DEL SABATER

¡¡Pega!!

I

Quan lo pare un día—va dirme—«Fill meu!
 ¡Un ofici búscat—que sigui al gust teu!»
 La meva contesta—senzilla sigué
 y alegre vaig dirli—«¡Vull ser sabatè!»
 Reflexions, 'l pare,—va férmen déu mil
 y encare 'm recordo—que jo molt tranquil
 responia sempre—«Si soch sabatè
 veuréu algun día—com felís seré»...

Va creurer 'l gueto—tan férmon intent,
 qu' al últim va dar-me—lo consentiment,
 afegint:—No t' nego—permís ¡ja ho pots ser!
 ¡mes du tanta pega—lo sér sabatè!...

II

Tot just l' auba apunta,—tot just surt 'l sol,
 ja pico la *sóla*,—ja estiro 'l *nyinyol*.
 Molts vespres treballa—fins á mitxa nit
 y guanyo ab prou feynas—un jornal petit.
 Altre temps, l' ofici—era dels mes bons,
 allavors guanyavan—bastants *patacóns*.
 Clavantne *latxetas*—y *cusint á má*
 tothom treballava—guanyantse lo pá.

Mes avuy las máquinas—¡Valgam Sant Crispí!
 han posat l' ofici—á punt de morí.
 Las eynas aqueixas—la mort 'ns han dat
 ¡La *feyna clavada*—'ns ha ben *clavat*!
 ¡Oh temps memorables—del gloriós *nyinyol*!
 La *lesna y la cerda*—s' han posat de dol!
 Avuy ja sabatas—cap home 'n vol fer...
 ¡Si du tanta *pega*—lo ser sabater!

III

Encara l' ofici—en temps del cusit,
 tenia algun rato—bastant divertit.
 Cinch días de feyna—passávam fent punts,
 després descansávam—diumenje y dilluns.

Dins de 'ls tallers sempre—s' ouhían cansóns
 mentres 's picavan—*solas y talóns*...

Mes avuy ¡quant tristos—'ls tallers no están!
 lo soroll de máquinas—ha tret lo del cant.

¡En compte de riallas—s' hi escoltan geméchs!
 ¡Las bromas d' un día—s' han tornat renèchs!
 ¡Renèchs anguniosos—del qui ab molt trasca
 no pot dur á casa—un bocí de pá!

Y aixó si hi ha feyna,—que molts cops succeheix
 que s' escau un *paro*—y 'ns fá fondre greix;
 lo pensar qu' ab ganas—de treballá y tot,
 ha d' estar per forsa—parat 'l *sirlot*.

Perdém en un día—l' estalbi d' un mes,

y passém apuros—per pagá 'ls lloguérns
 y entretant predica—algun dels companys;
 dihent que som lliures,—estant sense guanys:
 la dona murmura—y 's posa á plorá...
 al rebost no 's troba—ni un sol mós de pa.
 ¡Ab feyna y sens' ella—cap ofici té
 avuy, tanta *pega*,—com lo sabatè!

IV

Si lo fer sabatas—ja porta mal fat,
 y ademés de mena—s' es hom desgraciat....
 ¿No 'ls sembla que 'l pobre—qu' aixó reuneix
 aguanta un *xubasco*—que no se 'l mereix?

Aixís á mi 'm passa—y á molts com á mí;
 tinch la dona sorda—¡válgam Sant Crispí!
 y á mes de la dona—tinch quatre petits
 que corren y saltan—com mals esperits.

Per calsarlos robo—las nits al descans,
 y ab ells tinch á casa,—¡quatre parroquians!....
 Lo dilluns pe 'l *nano*—pe' l *gran* l' endemá,
 per l' altre 'l dimecres—després be 'l *mitxá*....

Sempre 'm donan feyna—y 'm donan trasbals
 y fentlos sabatas—¡tantost vaig descals!
 Jo qu' á tothom calso—no 'm puch calsa á mí....
 jo... ¡gasto espardeñas!—¡Válgam Sant Crispí!

La meva planeta—aquesta deu ser
 y..... ¿voléu *mes pega*—per un sabater?

V

Quan are recordo—del pare 'ls consells
 veig que 'ls vells may s' erran—puig per xó son vells.
 Si 'ls consells del pare—jo m' hagués cregut,
 avuy no estaria—tant pobre y perdut.

Mes ¡ay! ja no es fácil—qu' es mudi 'l fat meu,
 haig de fer sabatas. ¡Alabat sia Deu!

Es dolent l' ofici—y 'l treball es póch,
 tinch dona y criaturas,—mes com qu' honrat sóch,
 á cópia de penas—fatigas y afanys,
 correrán 'ls días—passarán 'ls anys;
 als noys daré ofici—y 'ls veuré casats,
 y al menys si son pobres,—serán molt honrats.

Y un jorn quan Deu vulga—mos ulls aclucar,
 quan del meu cor pari—lo ferm bategar,
 diré á ma fillada—vora del capsál:

—«¡Fills meus! Si sou pobres—podéu dú 'l front alt.

¡He viscut ab lluyta—constant ab la sórt!
 Guardéu ¡oh fills! sempre—pe 'l pare un recórt....
 Si Deu 'm dó gloria—l' he guanyada bé....
 ¡¡S' ha acabat la *pega*—y 'l *pegó* també!!

M. RIUSEC.

GERMENS DE PROSPERITAT

S'han pagat per atrassos á D.ª Isabel, 120.000,000 de pesetas.

Desde 1874 á 1890 s' han venut:

De particulars contribuyents, 1.982,475 fincas per lo fisco; per los recaudadors del Banch d' Espanya, 692,571; per l' Estat, 1.289,904.

Han quedat sens remate 942,561.

S' han donat de baixa per no poder ab las contribucions 150,642 industrials y 196,584 comerciants.

Han quebrat 60,415 casas.

S' han construhit 87 convents dels dos sexes qu' han costat, ab lo mobiliari, 42.000,000 de pessetas.

Han emigrat pera la Argelia francesa 64,626 ánimas y pera las Américas 1.492,654, perjudicant á la nació, de 8.097.560,800 pessetas, suposantlas no mes á cinquanta céntims de lucro diari.

S' han tancat 1,892 fábricas.

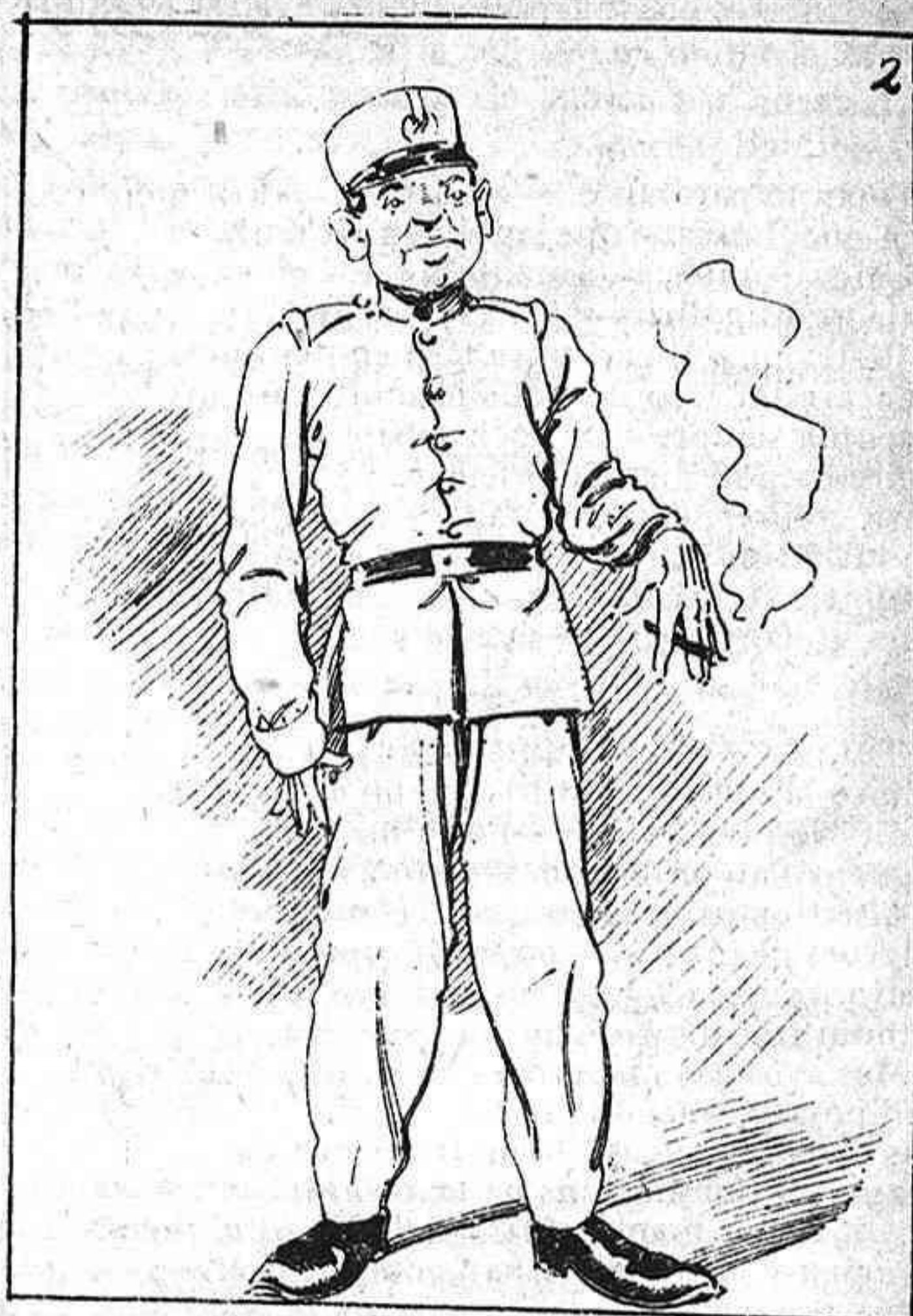
S' han obert 492 establiments monástichs que sense pagar contribució, fan una ventatjosa competéncia á broadoras, planxadoras y cusidoras que pagan local, contribució y matrículas.

Tot aixó no es res en comparació de lo que hi há.

¿Que no ho saben que divendres 12 del corrent surt lo nostre Almanach?

Va baixar de mes amunt de Lleyda y 's va posá á servir y

2 pagava cada diumenge un puro de deu céntims á un fill de la Selva, ranxero.

A causa d' anar tan curta, un empresari li va veurer las pantorrillas y la va contractá.

Pagantli lo pis un tinent de caballería que no estava ab la dona.

NO MIRA...

Y efectivament, lo brigadier cada día la visitava y allá hont no podía arribar ell.

Pero á poch, un brigadier li va exigir que no admetés favors del tinent que ell 's cuidaria de tot.

Hi arribava l' ajudant.

Ara ja es vella y vá al cuartel á buscá 'l ranxo que li donan los fills del seu cor y de... ¿Que mira lo fiscal?

LA DIDDA Á CASA

MOLTS dels lectors de LA TOMASA que no hagin tingut la desgràcia de tenir la dida á casa, segur que trovarán exagerat lo que 'ls diré referent á aquesta sangonera de tercer ordre que 'n diuen *didás á casa*. Si 'm volen creurer no 'n tingan may; val més mil vegadas que la criatura se 'ls mori escanyada de llet. Molts al llegir aixó, haurán fet una ganyota..... Donchs mal fet; lo que á primera vista sembla cínich, resulta humanitari. A casa d'un conegut meu, la dida á casa, va ser causa de la perdua de tots los bèns, la mort de dos fills, de l' àvia y d' una coneguda que feya anys que hi anava de visita.

¿Qu' exagero?..... esperintse donchs, ja 'ls contaré lo que 'm va passar á mí, y devant de l' autoritat de la meva paraula quedarán convensuts. Jo 'm trobo sol, sense cap diner, sense un passarell molt bó, qu' era l' ídol de la meva dona, processat y trencat de dos puestos, tot de resultas de tenir la dida á casa.

Era valenciana y 's deya Ruperta; tenia uns promontoris que no componían rès los de Léucades; alló va ser la meva desgracia; la primera vegada qu' un pollo veu una noya, fá lo que una mare que busca dida; ojo á las pretuberancias!

Ja no li vá semblar car que li demanés vuyt duros al mes, ab l' exigencia de voler está á la casa.

Un nen quan acaba de naxer gasta mes de manutenció que quan te vint anys; ab lo que gasta un caganér, á la Fonda Nacional hi mantenen tres dependents del carrer de la Boquería. Encara tot se reduhís en aixó.

La Ruperta, com totas las fillas de la pátria de las xufas, era de la pell de Barrabás; no estava ab l' home. Casi totas las didas que volen estar á la casa, ó no están ab l' home ó son noyas qu' han fet Pasqua abans de Rams; vés quina garantía!...

La Ruperta no li agradava rès del que menjavam á casa; la dona prou li deya:— „Dida, qué vol que li porti la minyona de la plassa? „ Qué li vindria de gust? —No ho sé responia ella; quan siga aquí veuré si lo que porta m' agrada.— No 'm recorda que may li hagués agradat rès del que portava la Rosa; una xicota que valia un imperi, y que vam haber de despatxar perque la dida va dir; ó ella, ó jo! y va ser ella, perque com que una mala mamellada haguera fet mal á l' Enriquet, s' havia de fer tot lo que volia la dida.

Al arribar la minyona de la Boquería, la dida ja obría l' cistell; si hi havia peix, ella volia carn; si hi havia carn ella volia peix, si hi havia esbarginias, ella volia naps; y si hi havia naps, volia esbarginias; y altra vegada la minyona á la plassa á portá lo que volia aquell ser, qual ofici 's prohibirá lo día que puji un govern compost de ministres que tots tingan la dida á casa.

Un día la Ruperta va compareixer á casa tota malmesa y ab l' Enriquet ab un ull de vellut.

Lo seu marit l' havia trobada y li havia dat un juli de *padre y muy señor mío*. Vulgas que no vulgas 'm va obligar á citar al seu home qu' era fill d' Alicant; un bárbaro qu' acabava de sortir de la presó perque per descompartir á dos que 's brallavan, va dá un revés á un, y li va trencá las barras, de resultas de lo qual

va morí als quinze días. Jo no volia embolicarme per no gastar diners y per no atráurem las *simpáticas* d' aquell sócio que per descompartir, matava; pero la dida ja s' anava á enfadar y va surtí la mamellada qu' era la que resolvía totas las qüestions. ¡Ditxosa mamellada! y que me 'n vá causá de disgustos!

Va resultá lo que jo presumía... la cosa 's va aná embolicant; lo marit vá demostrá ab apariencias que, á pesar de ser falsas, tenian tots los visos de la veritat, que jo m' entenía ab la seva dona, y 'm clavá una causa criminal per las costellas; va pagar un téch á ca 'n Joan á uns del jutjat y després de dos mesos de presó m' obligan á indemnisar al home de la dida. De l' enrabiada, no sé com vá ser, que vaig sentirme ab dolors á las ingles; van dirme que anés á ca 'n Clausolles, vaig anarhi y 'n vaig surtí ab un *pendent* de braguers que donava gust de veure.

Vostés creuen que per xó va ser possible despatxar la dida? ah! no senyors! criava gras á l' Enriquet y ja haguera pogut calar foch á la casa que lo qu' es la dida no s' hauria despatxat. No 's vá despatxar un día que va deixá la gábia oberta, fugint un passarell que, la meva senyora, qu' era esperitista, l' havia pegada en qu' era l' ánima del seu pare.....

Per fi lo noy va arribá á cumplir quatre anys y després de molts prèchs meus y de la familia, y de comprar lo vot de l' Enriquet ab tres lliuras de carmelos y un velocípedo que s' hi va trencar; lo cap lo primer día de tenirlo, vaig lográ treure la dida de casa... Ay gracias á Deu!.. vaig exclamar al veurerla baixar l' escala ab mes regalos qu' un Emperador de Marruecos, á la fi n' hem sortit! ¿N' hem sortit? esperat. Als pochos días va venir que un noy li queya soldat y vulgas que no vulgas, lo soldat vaig haberlo de pagar jo. Vostés 'm dirán, ara ja no hi havia las mamalladas, nó, es cert; pero hi havia lo carinyo entranyable que tenia la dona á la malehida xuflera y la amenassa del seu home de ficarme alguna cosa freda al ventre, y comera capás de ferho no vaig tenir mes remey que afluixá la mosca.

Que deixava de portar dos días una americana, ja la tenia l' home de la dida.

La dida era per la meva dona, á mes de tot, una cosa sagrada. En dihent, ho vol la dida, tothom de cap á terra!

Al ultim vaig dir, ¡ja estén ben llestos!.. y deixant dona, criaturas y los pochos quartos que 'm van quedá de resultas de la dida ditxosa, vaig fugir del meu poble y no penso tornarhi fins que sápigá de cert que es ben morta y ben enterrada.

Ara 'm guanyo la vida aquí, sol, omplint quartillas que 'm donan just per viurer, pero tinch una gran sórt, inmensa, que ho compensa tot:

¡Ja no tinch la dida á casa!

SERRALLONGA.

CANTAR

En un instant de arrebat
vas obrirte lo teu cor
esplicantme 'l teu amor...
¡y tot era falsetat!

P. BARCELÓ.

Donchs, si senyors, lo 12 del corrent encara que plogui, sortirá l' Almanach de LA TOMASA.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CONTINUACIÓ DEL CAPÍTUL QUINT.

Lliure ja d' aquell frenétich,
ab un *xaruch* vaig topar,
d' aspecte noble y poétich,
lo qual ab accent patétich
d' aqueix modo 'm va parlar:

—«¿Quí te ha enganyat, Codolosa?
¡infelis! ¿quí te ha enganyat?
¿Lo teu afany qué 's proposa
que en la *via dolorosa*
de la *Gloria* te has ficat?

»Home de Deu! ¿no comprens
sent tan *prosáich* ton estil
y *mesquins* tos pensaments,
que ab dolenta *fama* vens
per més que vingas humil?

»He trovat en tos escrits
sempre *faltas de llenguatge*,
y si be tens acudits
graciosos, en tots sentits
fas á la *prósodia* ultratje.

»No ets rés més que un trist *versista*;
no 't manca facilitat,
agudesa y cop de vista,
pero, no ab aixó 's conquista,
créume, la *immortalitat*.

»Possehint tan sérias faltas
que cap crítich may perdona,
contéstam: ¿Per qué t' exaltas?
¿per qué t' esforsas y saltas
desitjós d' una *corona*?

»¡Corona tú! 'ls que coneixen
lo que valen tos *treballs*,
si corona 't concedeixen
será feta d' un *förch d' alls*,
¡Las de llör poch la mereixen!»

Aixó 'l bon vell me va dir;
y per més que sigués just
son modo de discurrir,
á dintre 'l cor vaig sentir
una mena de disgust.

(Seguirá lo Capítul)

L' *amor propi* malehit
que 'ns domina de debó,
de indignació llensa un crit
sempre que algún aixerit
nos fa veurer la rahó.

Que per més segú qu' estigui
un home, que no val rés,
no vol que un altre li digui,
no vol que un altre s' enrigui,
ni 'l critiquin los demés.

Jo, que del pobre esguerrat
vaig criticar la fal-lera,
al mirarme retratat
pel *xaruch*, tot enfadat
li respenguí ab veu severa.

—Si no sé, *mestre*, qui sou,
¿per qué us ocupeu de mí
á mas goixas posant jou?
—Massa que 'm coneixes prou:
¡Jo só en *Pere Serafi!*

—¿Qué 'm diheu? casi no ho crech..
—¡Molt t' agradan los meus *cants*..
—Pero, ¿vos aquí?—Es que dech
dirte, que só 'l *frare llech*
dels poetas catalans.

Faig de móso y recader,
de sereno y comprador,
de correu y fanaler.
—¿Cóm dintre aixó pot ser?
—Per un especial favor.

Com que al *Parnás* me mantinch,
solch treballar per la casa...
de Barcelona are vinch.
L' ordre de examinar tinch
L' Almanach de LA TOMASA.

—No ha sortit pas.—Prou que ho sé:
encare l' están tiránt.
—¿Y qué os sembla?—Que va bé;
text y dibuixos conté
que aplaudits de tots serán.

Mes, deixant tot aixó apart,
parlam ab tota franquesa:
¿Vas cap al *temple de l' art*?
—Que sé jo.., tot ve d' un fart
que 'm trovi en semblanta empresa..

—¿D' un fart dius?—Sí, de pollastres
alguns glops massa de ví;
sense causarme desastres
me han pujat á dalt dels astres
y 'm trovo en aquest camí...

—¿Sabs ahont porta?—En un lletrero
ho he llegit, cap al *Parnás*,
y veure 'l *Parnás* espero..
—Per pujari considero
que ab molta catxassa vas.

—Prou que ho veig, mes, mon intent
es sols visitar las salas
d' aquell lloch tan eminent;
Pere: ¿'m voleu fer content?
deixeume las vostras *alas*.

Y un cop visitat lo lloch
á mon niu n' entornaré
y d' allí may més me 'n moch.
—Com que 'm costará molt poch,
lo teu desitj cumpliré...

Y com sè que á la poesia
estimas y també á mí
penso servirte de *guía*..
—Me doneu una alegría..
¡Gracias, *Pere Serafi!*

¡Teniu!—¿Que 'm donas?—Un puro
—¿Un puro?—Sí, per fè 'l maco.
—¿Y es bó aixó?—Vaya, os ho juro.
—Donchs, apa, fumém tabaco.
Deu te fassi trová un duro!

Are agáfat.—Ja estich, *Pere*,
—Xiu..xiu...xiuuu amunt, volant.
—¡Jesús, quina polsagueral!
¡Ja 'ns poden vindre al darrera
ab un *flaviòl* sonant!

JOSEPH M.ª CODOLosa.

En la Litografía Barcelonesa de Ribera y Estany, carrer de Sant Ramon, 5, (abans Sant Pau, 56) s' ha rebut del estranger además de lo confeccionat en sos estensos tallers, un gran sortit de felicitacions própias pera serenos, vigilants, escombriayres, dependents de cafés, perruquerías, fondas, etc. etc., á preus sumament baratíssims, que creyém han de cridar poderosament l' atenció general.

No equivocarse: Sant Ramón, 5.

QUENTOS

A casa un dentista.

—Li torno la dentadura. Vosté va dir que fora la mateixa perfecció, y no la puch aguantar de mal que 'm fá.

—Encara vol mes perfecció? va contestar lo dentista. Una dentadura que hasta fa mal?

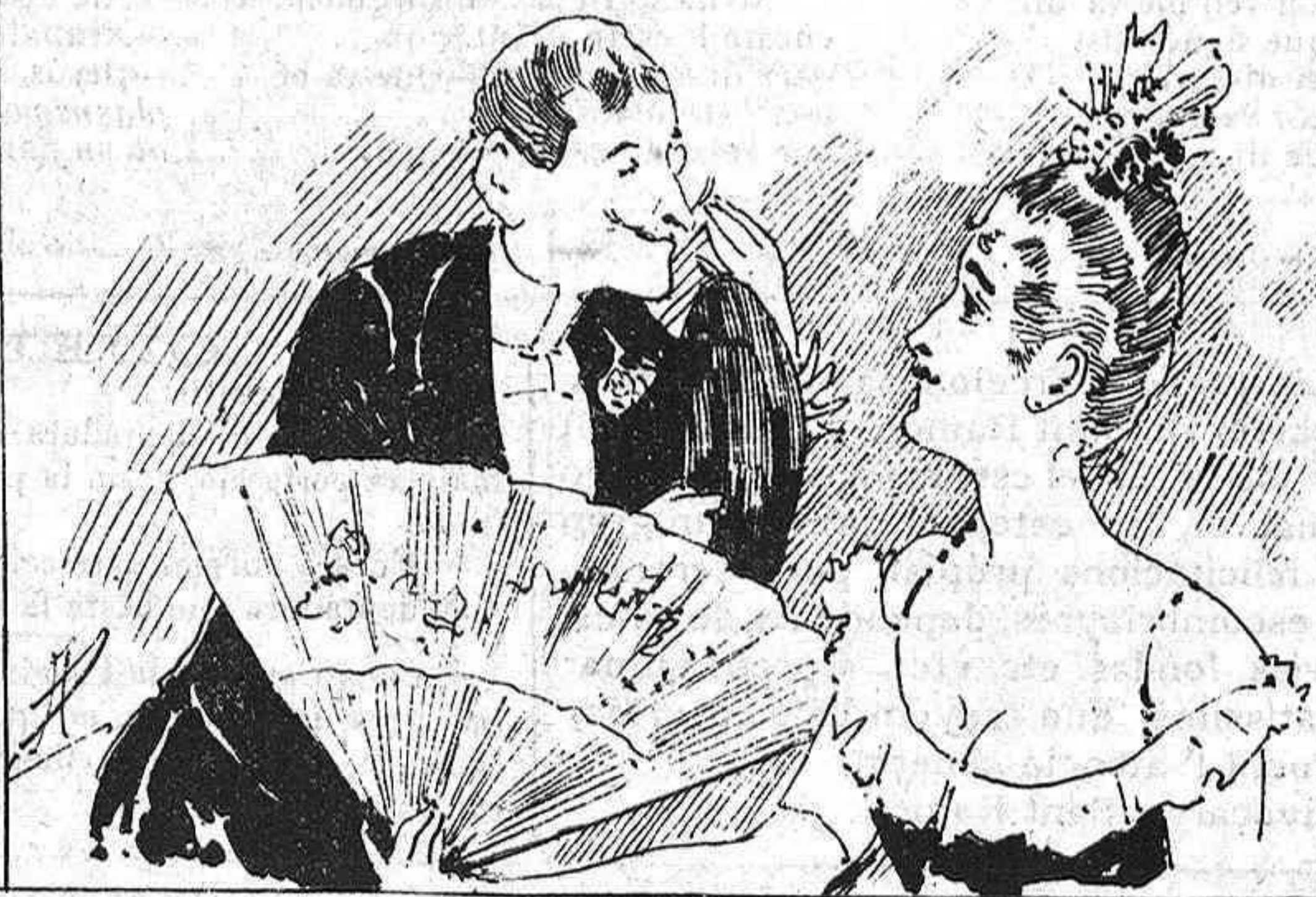
En una Capital de Provincia van llegir un anunci que deya: L' inquilino no podrá tenir en lo pis cap classe d' animals com cunills, gallinas, estudiants ó comediantes.

No sabém pas si farém prous exemplars del Almanach que surtirá lo 12 del corrent, qu' es divendres.

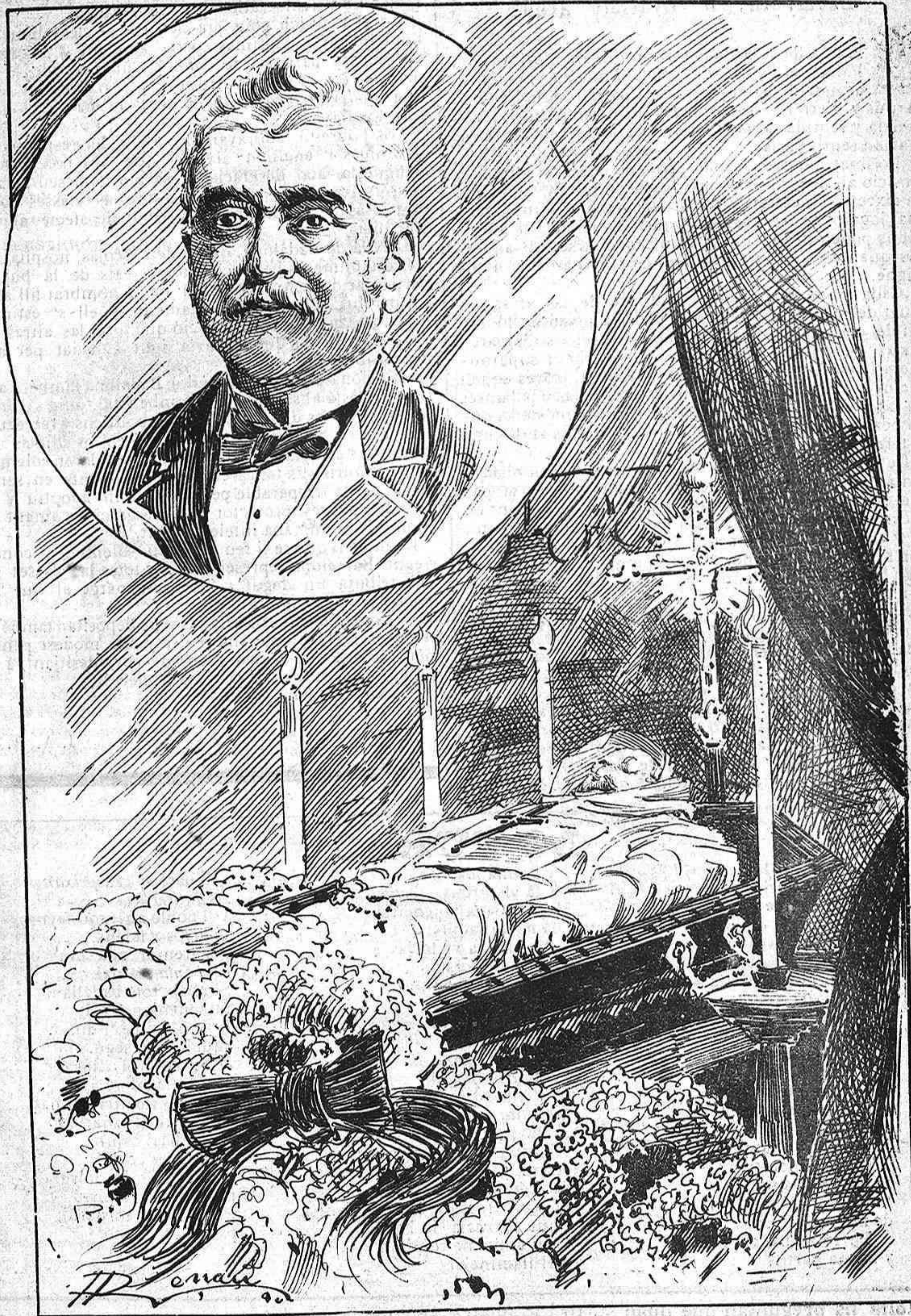
LA TOMASA
EN SOCIETAT

—Vaja, no s' acosti tant
que 'l marit està mirant.

—Si ballas tan acostada,
cometeré un estropici!
—No es ab intenció marcada;
creume, noy, es que 'n tinch vici.

Retrato y capella ardent, del Excm. Sr. D. Evaristo Arnás

Excm. Sr. D. Evaristo Arnús

La una de la tarde del últim díars morí en son Palau del Passeig de Gracia 'l que en vida fou lo acaudalat banquer y bon patrici don Evaristo Arnús y Ferrer, essent plorat de tothom que 'l coneixia y sentida sa mort fins dels que per referéncias n' havian sentit parlar.

Lo finat, no com la major part de ricatxos edificá sa posició ab negocis moltas vegadas taxables, sinó que la aixecá ab incessants esforços de activitat é inteligéncia, logrant veurer realizadas sas ambicions, si ambicions poden dirse á las ganas d' enlayrarse, ab aquestas qualitats que sempre deuen adornar á l' home digne.

Cada moneda que entrava dintre de sas arcas era fruyt del seu esprit feynador. Desde sa joventut lo camí del càlcul y dels negocis mercantils lo subjugaren y així 's comprén que trovantse d' escribent supernumerari del ajuntament de aquesta capital, trovés aquell recint estret per sas ambicions mes elevadas y 's llansés ab ràpit vol per l' ample espay de altras atmósferas que ab perseverància l' elevaren al rang á que 's veyá quan la terrible Parca li feu traveta.

De molt temps, estava afiliat al partit fusionista y tanta bona voluntat li veveren y tant amor vers sa pátria van notarli, que no 's titubejá ni un sol instant en encarregarlo d' una senaduría vitalicia, contant ab tot ab l' entranable estimació y apreci del senyor Sagasta, que al saber la trista notícia de sa mort va afectarse en gran manera, com també S. M. la Reyna Regent y tota la real familia.

Nosaltres callabam lo trist presentiment que sentiam pero desgraciadament, tenint en compte la avanzada edat del generós banquer (72 anys) vam compondrer que havia arribat sa darrera hora y lo cop fou dolorós al saberla lo díars ab tota ja certesa.

Lo senyor Arnús (que Deu lo tinga á la glória) possehia en gran número de distincions honoríficas, entre ellas las de caballer gran creu d' Isabel la Católica, Comendador de la creu de Carlos III y de la Legió de honor; era gran oficial de la Corona d'

Italia y caballer de l' Ordre del sant Sepulcre, y may ostentava cap insígnia per sa excessiva modéstia y carácter més democrátich que monárquich.

Lo seu únich goig era fer bé al desvalgut; allá hont hi havia llágrimas corria amatent á aixugarlas ab óbols y paraulas de conhort; un pare de la humanitat era 'l senyor Arnús, y per aixó estém segurs que no li mancarán á la seva ánima oracions de tots los llavis.

Los pobres l' adoravan; los richs lo respectavan y 'ls nobles l' enaltían; aixís es que tant bon punt se sapigué la fatal desgrácia de sa mort, lo seu palau va veurers invadit per gent de totas las classes socials desitjosas de rendir l' últim tribut de afecte al illustre finat.

La vila de Badalona, que li deu escolas, hospital y altres establiments benéfichs, tots creats de la butxaca particular del senyor Arnús, l' havia nombrat fill adoptiu per medi de aquell Ajuntament, y ell s' estimava mes aquesta hermosa distinció que totas las altras que possehia y de las que n' havia sigut agraciad per altas monarquias.

Barcelona donchs está de dol; Badalona també, y aixis ho manifestá al saber la hecatombe fatal, puig s' ornaren los balcons de tots los centres polítichs y recreatius, s' aixecaren banderas fins á mitj pal en los edificis públichs, las campanas de las iglesias brandaren solemnement á morts y 's tancaren los establiments en senyal de dol per la irreparable pérdua del fill adoptiu y del pare dels pobres, protector de la desgrácia y amant del triomf de la humana intelectualitat.

L' enterro que se li feu ahir fou solemne y concorregut. Barcelona representada per totas las classes socials tributá un degut y just homenatge al que fou preclar ciudadá y home digne.

No tancarém aquestas ratllas sens depositar també sobre son sarcófago una sempreviva y un modest pensament, ofrena que li dediquém de cor, desitjant á sa ánima la glória divinal per tota la eternitat.

Descansi en pau.

J. A. R.

LO TURRÓ

La llaminadura
de més atracció
per 'quets que 'ns governan
¿quina es?.. Lo Turró

Turró n' es la causa
de 'l que vá passant
aquí en nostra pátria
que viu gemegant.

Per ell se fan cosas
que no s' poden dí
de tant fastigosas
que son. Aixó si;
tant prompte arreplega
un d' ells, turronet,
aixis que lo tasta
fa als altres l' arquet.

Grans ridiculesas
fa fer als que son
la befa, l' escarni
de moltas nacions.

Turró manté als *grandes*
y forma partits

y anima *jaranas*
y fá als *grans... petits.*

Ell arma poténcias;
fa governadors;
ell guanya victorias;
ofega rencors;
ell dona bons títols,
y fá potentats,
banquers y ministres
y cara-girats.

En una paraula;
pot dirse ben alt
qu' ell es la gran menja
constitucional.

Ja que, si bé s' mira,
eix nom sols mereix,
turró que tot ¡vaja!
ho *constitueix.*

¡Què trossos se 'n donan!
¡qué *barras* n' hi hál
¡qu' enfits ne resultan
del llaminejá!

Turró se *cruspeixan*
'ls galiferdeus
y 'l poble ab prou feynas
té arrós y fidéus,
per treurer 's la seva
carpanta eternal:
Si abaix tots badallan
tots menjan á dalt.

Aquí vé bé 'l ditxo
aquell, ben segú:
«Cap fart vol coneixer
al qu' está dejú.»

Turró mentres hi hagi...
¡may hem d' anar bé!
Un radical cambi
de postres convé.

Rés... rés de dolsura;
rés... rés... de turró.
Pá sech... y tornarhi;
pá sech y crostó!

PEPET DEL CARRIL.

Molts 'ns preguntan que quan surtirá lo nostre Almanach.
Lo día 12; divendres de la setmana entrant-

NOSTRE RETRATO

Lo reputat baix cómich y excelent director D. Joseph Bosch, es lo que tenim l' honor d' inclourer avuy en nostra Galeria.

Las condicions artísticas que l' adornansa y inteligéncia en la direcció escénica, son qualitats que de sobras las hi ha pogut judicar nostre públich en la llarga temporada que actuá en lo elegant teatro de Catalunya (Eldorado); plassa que avuy torna á ocupar ab verdader plaher dels assíduos concurrents á aquell colisséu.

ROMEA

Dijous passat s' estrená la comedieta titolada *Lo barato es car* ab éxit regular. L' obra tanca algún xiste y encara que l' argument es bastant gastat, puig una cosa semblant passa en *Cástor y Pólux* de nostre apreciable director senyor Ferrer y Codina, entretingué al públich, essent l' autor cridat á las taulas que segons manifestá lo senyor Colomer es D.... Feliu Cortés (molt senyor meu) que no 's presentá per... trovarse assentat en una butaca *veyent comédia*.

Los artistas senyora Munné, senyoreta Sala y senyors Colomé, Borrás y Cebrián bastant ajustadets en sos respectius papers.

NOVEDATS

En *El corazón en la mano* van distingirse las senyoras Mena y Parreño y los senyors Tutau, Parreño, Oliva y Guittart.

Lo senyor Tutau va estar á gran altura.

Lo dimars va tenir lloch la funció dada en obsequi del senyor Guimerá ab *La Boja* y *La sala d' espera*, estreno del mateix autor, que va ser molt ben rebuda del públich.

Pera demá divendres s' anuncia l' estreno de: *Ni la teva ni la meva*, comedia en 3 actes del senyor Gumá.

CATALUNYA

Ab un aplauso general fou saludat lo senyor Bosch al presentarse en escena dissapte passat, mostra evident de los bons recorts que de éll se guardavan.

¡Viva mi niña! doná ocasió pera demostrar las notables qualitats de la senyora Folgado com també del senyor Bosch, puig en lo diálech que tenen los dos artistas se remontaren á envejable altura.

Lo juguet lírich *Calderón* original dels senyors Arniches y Lúcio entretingué per sas cómicas escenas, si be alguns de sos xistes son molt carregats de mostassa.

Aquellas senyoras que sempre van y venen del *salón* y lo pianista que proposa lo poguer tocar *de la media arriba*, son xistes que á ser en un periódich, se 'l titularia pornográfich ademés de alguna *caricia* per part del senyor fiscal.

La música original del mestre Nieto, poch honor fa á tal mestre, puig en vritat, tant per la inspiració musical com per la instrumentació, sembla feta d' un aprenent.

Se preparan reproduccions de aplaudidas obras, entre ellas, la de *Los zangolotinos* y *La Cruz blanca*.

TÍVOLI

S' ha reproduhit *El chaleco blanco* y ab sentiment debém dir que son *desempenyo* 'ns feu recordar lo notable que l' estiu passat hi dongué la companyia Cereceda.

«Lo cabo de cornetas» personatje que la primera tiple senyora Mariscal hi dava tant relleu, passá poch menos que desapercebut per haberse encarregat á una corista.

No trobém gens acertada tal distribució en lo reparto pus d' aquest modo es quan lo públich entra en comparacions.

La Empresa per la seva part ha fet pintar dos decoracions per l' escenógrafo senyor Chia que acreditan la bona firma de son autor.

CIRCO BARCELONÉS

Dissapte obra de nou sas portas ab una companyia cómica y coreográfica ab l' objecte de representar obras de mágica comensant ab la tan coneguda y aplaudida *La pata de cabra*.

CALVO VICO

Ab la romántica obra d' Echegaray (Joseph), *La peste de Otranto*, efectuá dissapte passat en aquest teatro son benefici lo senyor Cuevas, que lográ tenir una regular entrada y algú regalo á pesar del temps crú en que 's va ensopagar.

Lo desempenyo, per part del beneficiat no del tot mal; en cambi las demás parts de la companyia que 'l secundaren algo fluixet.

Lo públich aplaudi al final de cada acte y especialment al final de la obra tenint que presentarse infinitat de vegadas al palco escénich lo beneficiat.

CIRCO EQUESTRE

Si la Empresa al presentar la pantomima *La heroína de Zaragoza ó el sitio de 1808* fou son intent lo tenir alguns plens, de sobras ho conseguí, y per aquest cantó li aprobém la idea; pero dadas las simpatias y relacions cordialissimas que regnan entre Fransa y Espanya, trobém que obrá molt desacertada, puig per sas escenas dóna lloch á fer recrudeixer los ánims y á fer reviuir lo que la Historia ja ha sancionat degudament y lo que los més no desitjan se torni á repetir.

Per lo demás, satisfactori éxit obtingué á jutjar per los aplausos, sent dignas de menció especial las senyoretas Gontard y Argia y lo senyor Otello com també lo *batalló infantil*.

UN CÓMICH RETIRAT.

Medalla municipal

CARA

Lo cós de municipals que tenim á Barcelona, 's pot dir qu' es la minyona d' arcaldes y concejals.

Cuydan nens y 'ls animals, dels cotxeros son los mossos, van ab lo carret dels gossos per plassas y carreróns, y hasta en moltas ocasións tots saben fer los ulls grossos.

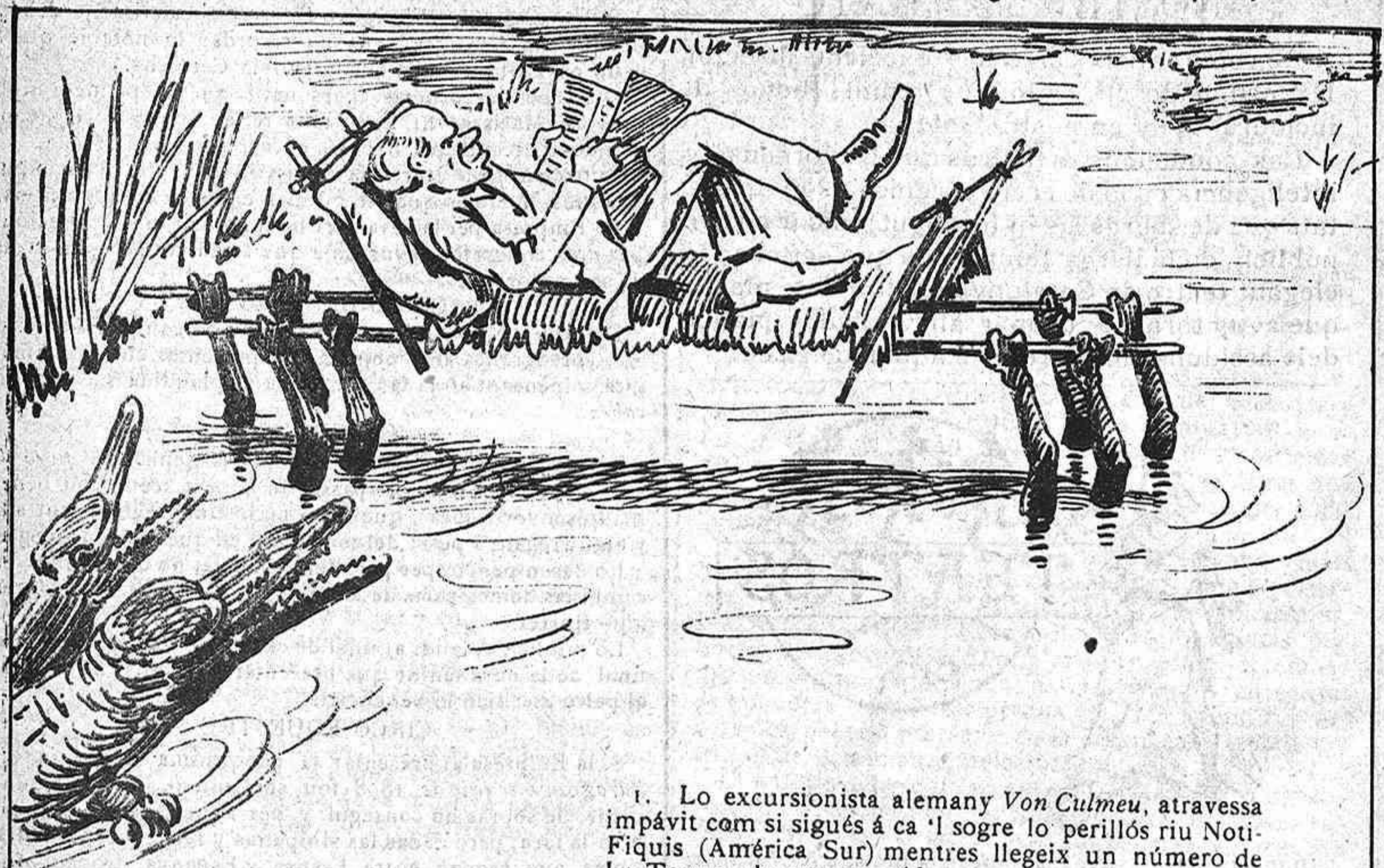
CREU

Si algun día 'l pis robat es troba cap de vostés, ó bé anant per los carrés lo rellotje 'ls han *timat*; y d' un noy mal educat reben un fort cop de róch, ó crits de socorro y fóch demanan porque l' apaguin, per mes que busquin é indaguin no'n trobaran cap en llóch.

M. GARDÓ FERRER.

¡Quin Almanach per 2 rals! Parlém del nostre... 'l de La Tomasa.

Surtirá lo divendres 12 del corrent.

1. Lo excursionista alemany *Von Culmeu*, atravessa impàvit com si sigués á ca 'l sogre lo perillós riu Noti-Fiquis (América Sur) mentres llegeix un número de *LA TOMASA* de que es assíduo corresponsal.

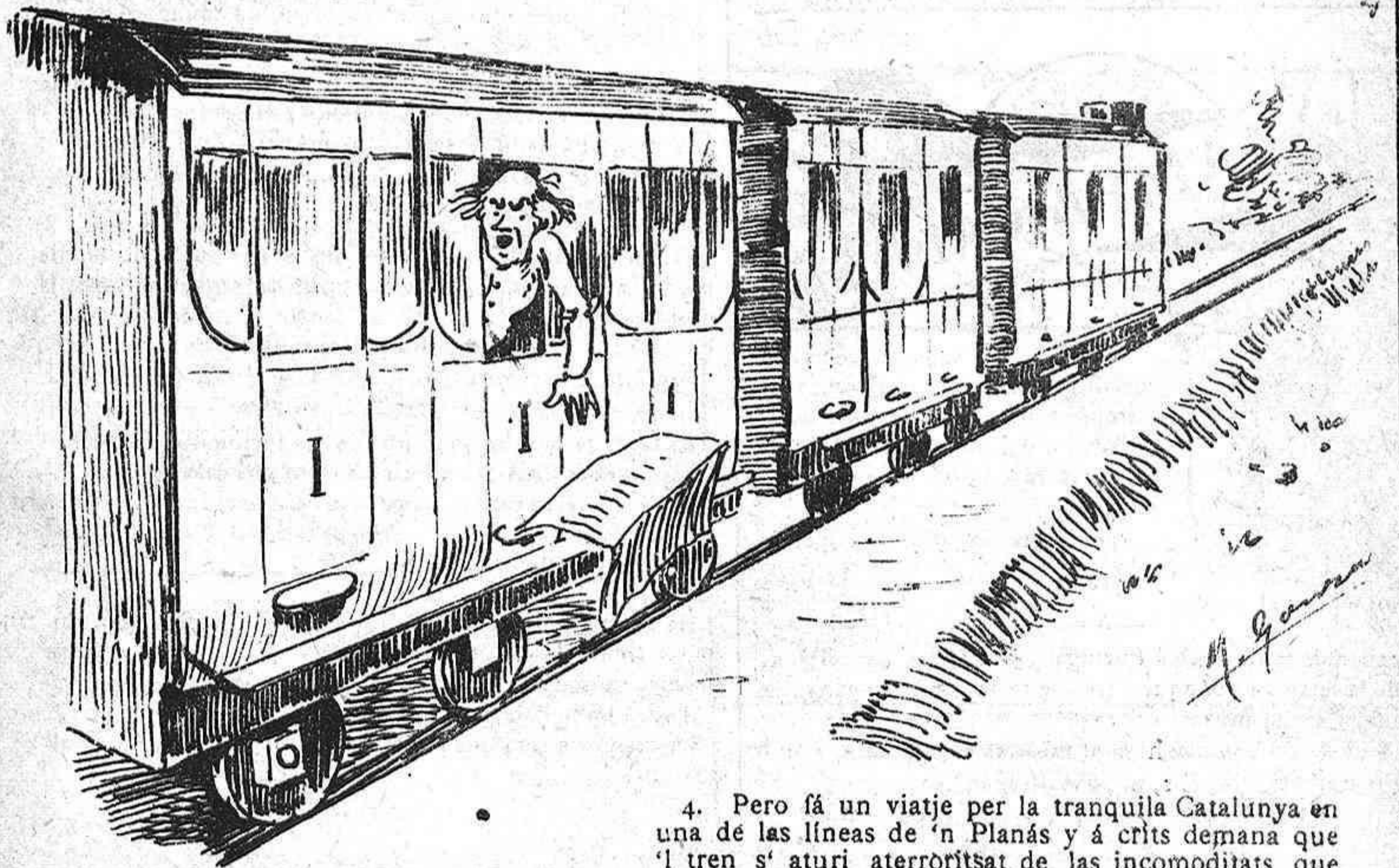

2. Ab la mateixa tranquilitat atravessa las provin-cias xinas de Jot-Fum-Fa-Gar-Bi, conduhít per dos xinos antropófagos.

HISTORICH (1)

3. Y ni las mateixas feras dels oàssis asiàtics de Pfgrdprsgl poden distreurels de la deleitosa lectura del nostre setmanari.

4. Pero fá un viatge per la tranquila Catalunya en una de las líneas de 'n Planás y á críts demana que 'l tren s' aturi aterrorítsat de las incomoditats que té de sofrir.

LO ALLOTJAT

Com qu' era molt agraciada
la pubilla de ca 'n Creus,
tingué tanta anomenada
que en tota aqueixa encontrada
féu parlar dels cabells seus.

—¿Y ab motiu?—Fuig! jo diria:
si aquí tot vitxo vivent
per ballarhi se fonia
y per la Rita 's moria
del Ampurdá lo jovent.

—¿Y era hermosa?—Malvinatgel
si no n' hi ha cap més en llóch:
¡quin ayrel noy, ni la ratge
del gargal, quant en la platge
blinca jonchs y flors de alóch.

La terra que trepitjava
may va cedir á son pas,
de tant suau com caminava;
y allí ahont los ulls hi fixava
s' encenia fins lo glas;

que ab ella al pensarhi bleixa,
ferit d' amor, més d' un cor
y un mar de sospirs se deixa
enredats ab la madeixa
de sos cabells de fils d' or.

Puig la Rita, y n' escatimo,
de lloansas tot un munt,
dava la vida ab llur mimo
y era capás son arrimo
de ressucitá á un difunt.

—¿Donchs degué arrivá á primpcesa,
tirant pel cap baix, Climent?—
No ho cregas, que la bellesa
rés val, si 's fa la ximplesa
de perdre lo enteniment.

—¿Y 'l va perdre?—Un xich massa.
Figúrat que un dematí,
ab fressa y brugit sens tassa,
dirigintse envers la plassa
entrá una columna aquí.

Al sentir de las cornetas
lo agút y marcial ¡tré, tré!
xichs y grans, noys y noyetas,
al cap de breus estonetas
tot lo poble era al carré.

Entre los que á fréch marxavan
de la filas de soldats,
las nenas que se 'ls miravan,
á un jove tinent fletxavan
de bigotis reflats.

Ell somrient corresponia
del sexo bell á las arts,
y tant bé se distingia,
que sé d' una que 's moria
aquell jorn pels militars.

—¿Y aqueixa era la Riteta?—
D' un cop sol ho has encertat.
Estantse ella á la escaleta,
s' hi presentá ab la boleta
lo assistent d' un allotjat.

Al veure 'l paper, la Rita,
li va fè un saltiró 'l cor
com sentint certa sospita
y en sa cara 's vegé escrita
d' un pressentiment, la pòr.

Guiá al soldat dins sa casa,
al quarto corresponent
y prest al drinch d' una espasa,
sentí del amor la brasa:
lo allotjat era 'l tinent.

Lo que passá en pocas horas
ja t' ho pots pensar. —Prou, sí.—
Miradas falagadoras,
jurs, parauletas sonoras
que 'ls militars saben dí.

Dos sérs joves, un xich massa;
ella hermosa, galán éll;
dos cors que un sol fóch abraça;
una alet de molta trassa
y dos caps sense cervell.

—No parlis pas més, compare,
be prou que 's veu allí hont vas.—
L' endemá al matí, com are,
feya un fret, que hasta en la cara
gebrat s' hi quedava 'l nas.

A las cinch, tochs de corneta;
¡marxen de frente!... á las sis;
la tropa sortí y, pobreta,
plorant á mars la Riteta,
se quedá sola en lo pis.

Resultat: de fanch tacadas
las alas d' un angelet;
galas, en llòt transformadas
y floretas mustigadas
al baf d' infernal ayret.

Lo tinent, ¡quí sab ahont pára!
D' éll, may rés s' ha sapigut:
la Rita, més tart fou mare...
—¿Donchs ja pòden cantarli are
la cansó del tururut!

FRANCESCH MARULL.

No haurá sortit un Almanach tant cayo com
lo nostre, que surtirá lo 12 del corrent, ó siga
divendres de la setmana entrant.

'S coneix que Nadal s' acosta que
los aficionats al turró ja comensan
á treure 'l nas.

Tots los periódichs van plens de
candidaturas pera las próximas
eleccions.

Apa, anéu, *sacrifiquese* per la

patria.

¡Romanceros!

Acaban de tenir llóch á Portugal grans festas en celebra-
ció de la fetxa en qu' aquell trós de terra va desenganxar e
del mapa d' Espanya.

—Y nosaltres anemlos hi dant mostrás de simpatia.

¡Que burros!... No élls, nó, nosaltres.

La distingida primera actriu donya Pilar Clemente po-
dia aquilatar las simpatias en concepte del públich que as-
sisteix en lo Teatro de Romea, per la entrada que va tenir
lo día del seu benefici.

Anyadim un aplauso als que va escoltar aquella nit la no-
table actriu.

Si segueix ab un xich mes de augment la criminalitat,
aviat podrém hasta anunciá anticipadament los crims.

Y llogarhi cadiras pera que ho puguin presenciar los
amichs de sensacions.

Es un fástich...

Hi ha noticias de que en Olot no 's pot surtir de la vila
per los malfactors que rondan per las aforas de aquella
pintoresca població.

—Donchs qué fan aquells quatre municipals?

Au, á fé 'l guerrero.

Es tanta la nevada que hi ha en los Pirineus, que un ho-
me qu' anava de Ribas á Puigcerdá, al sé á casa seva va no-
tar que li havian caigut los peus glassats pel camí y no se 'n
havía adonat

¡Ja es fer frét!

Ha mort aquell pobre vell que barallantse ab la séva do-
na, en una casa del carrer de Cervelló, y pot ser en defensa
própia, va matarla.

¡Pobre home! Mes val, aixis.

La desgrácia será que ara la trobi á l' altre barri y ab
dos ulls.

A Madrid casi no ha quedat ningú que no hagi tingut la varola.

Los motllos de fer perdigóns díu que han suferit una notable baixa.

Es clar.

Acaba d' arribar de París en hont ha estat pintant per espay d' una llarga temporada lo distinjit jove artista senyor Solá.

La nostra benvinguda.

A París sembla qu' han posat tres días á la sombra y pago de multa, á Angel Pastor y sa quadrilla per no haver complert los requisits sanitaris al entrar en la Capital dels valents.

¡Misté que Redios! haura dit lo torero.

Y los gabatxos haurán comprés que demanava arrós.

Sembla que s' ha perdut la pista del assessí del general rús Soliverstoff.

¿Que saben si va alsar quartos també?

Ho dihém perque aquí á Espanya l' endúrren diners es un gran salvaconducto per que á un no l' agafin.

Es probat.

Repichs

Sra. Empresa del Tivoli.

¿No podria evitar ó fer reprimir las llibertats que ab los artistas se prenen los abonats á certs palcos y que totas las nits ab sas continuas *graciositats* logran fastigujar á la concurrència que va al teatro per la funció y no per las bromas de alguns espectadors?

Creyém que deu evitarho en bè de sos interessos, que á no ser aixis val mes que se fassi la funció per ells sols y que s' anuncihi publicament.

Hi ha un periódich que parla del rumor públich sobre las causas que han pogut mediar ab la cesantia de una estanquera d' un dels passeijos més concorreguts d' aquesta capital.

Com ab los rumors s' involucra la paraula *honra*, no 'ns volém embolicar, perque massa es sabut que honra y estanquer es propi de....

No t' emboliquis Gutiérrez...

Si vostés s' ho pensan jo tampóch.

Y estigan bons, que me 'n vaig á Girona.

NOTICIAS MARITIMAS

Durant lo temporal que va regnar lo diumenge á la nit, van xocar en lo canal de Romea los dos grans vapors *Comte de Pallars* y *La Parentela*.

Los espectadors que váren presenciar la catástrofe diuhén que *Lo Comte de Pallars*, va sortir ab moltes averías.

La Parentela navegava á la sombra de la bandera francesa.

Los detalls en *La Publicitat*.

Telegrama

Puigcerdá 3.—4 matí.—Está nevant abundantment. Se 'ls ha glassat lo nás á mes de quaranta gossos y la gent 's veu obligada á portar sóch á las butxacas.

A. RABABÉ.

ANHEL.....

La nina plora, no gosa;
está trista de debó,
ans era un capull de rosa
de pulit y gróch botó.

¿Per qué tant se desespera
y lo dol cubreix son cor?
¿per qué mostra aytal quimera
sens que may allunyi 'l plor?

¿La pau dels àngels desitxa
ó d' una mare l' amor?
Ahí un ram feya sa ditxa,
avuy li causa tristor.

¡Ay! que la pena la mata.....
la nineta viurá póch,
son cor en gemèchs esclata,
¡tal volta de amor es fóch!

¿Será la set de riquesa
que la cubreix de dolor?
Altras ninas ab pobresa
gósan cullint una flor.

¡Pobra nina adolorida!
¿qué desitxa ton anhel?
¿qu' es lo que 't falta á la vida?,
¿que t' ha de faltar al cel?

¿Es amor, es anyoransa
la causa de tot ton mal?,
¿es la pèrduda esperansa?,
¿es un doncell criminal?.....

La nina plora, no gosa;
está trista en lo seu plor,
es una esfullada rosa
per l' oratge del amor!

FRANCISCA RABELL DE AYNÉ

Vaja.. no 's impacientin; lo nostre Almanach surtirá divendres de la setmana entrant 12 del corrent.

F Garcia Alvarez. No 'ns preguntí res del passat; per xo creyem qu' es vosté. La d' avuy va..-Anirá: Pellerínas, A madeo, Ego Sum.

Ho llegirem. R. Giné-Un que no li'sabem llegir lo nom Es massa llarch.-Algo de Enrich Rutllat. P. Moro, Joan S. Forcada, L. P. Rez, Giné.-J. Casadevall Mulleras: La sua petició ja se trasmeté en son degut temps. De lo qu' envía serveix molta cosa.

J. Giné: de lo que dlu necessita, ja 'l podem servir de tot, sent sou preu l' ordinari.

De lo qu' ha remés, algo servirá.

Joan Feliu: Ab calma s' alcansa 'l cel.

Anirá F. G. Alvarez.—V. Cendra,

Algo de Gestus II.

Redacció y Administració de LA TOMASA

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY

Sant Ramón, 5.—BARCELONA

ALMANACH

¡ CRIDA !

Gracias á Deu que á la fi
diu que 'l dotse sortirà,
y encar que plogui, será
divendres al dematí.

Si algú, si es bo, 'ls hi pregunta,
diguin que no hi ha un milló;
hi ha dibuixos de mistó,
y 'ls escriptors, tots de punta.

Hi haurá ninóts á desdí,
que 'n tenen de terra al sóstre;
si 'n volen veurer la mostra,
no més m' han de mirá á mí.